

ФОП ЛЕВ РОМАНА ЛЮБОМИРІВНА
82435, Львівська область, Стрийський район,
с. Грабовець, вул. Лопатинського, 81
РНОКПП 3031305281
Тел. +38(068)-772-65-41; e-mail: roma678lev1@gmail.com

ЗВІТ
про стратегічну екологічну оцінку
детального плану території
для будівництва і обслуговування будівлі торгівлі
по вул. Івана Франка в м. Моршин

Керівниця проєкту: _____

Романа ЛЕВ

м. Моршин – 2023

ЗМІСТ

Вступ

1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування
2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено
3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу
4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом
5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування
6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків
7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування
8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення
9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення
10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)
11. Резюме нетехнічного характеру інформації

ВСТУП

Відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» основними принципами охорони навколишнього природного середовища є:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних нормативів та лімітів використання природних ресурсів при здійсненні господарської, управлінської та іншої діяльності;
- гарантування екологічно безпечного середовища для життя і здоров'я людей;
- запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;
- екологізація матеріального виробництва на основі комплексності рішень у питаннях охорони навколишнього природного середовища, використання та відтворення відновлюваних природних ресурсів, широкого впровадження новітніх технологій;
- збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- науково обгрунтоване узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища;
- обов'язковість оцінки впливу на довкілля;
- гласність і демократизм при прийнятті рішень, реалізація яких впливає на стан навколишнього природного середовища, формування у населення екологічного світогляду;
- науково обгрунтоване нормування впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище;
- безоплатність загального та платність спеціального використання природних ресурсів для господарської діяльності;
- компенсація шкоди, заподіяної порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища;
- вирішення питань охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів з урахуванням ступеня антропогенної зміненості територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну обстановку;
- поєднання заходів стимулювання і відповідальності у справі охорони навколишнього природного середовища;

- вирішення проблем охорони навколишнього природного середовища на основі широкого міждержавного співробітництва;
- встановлення екологічного податку, рентної плати за спеціальне використання води, рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, рентної плати за користування надрами відповідно до Податкового кодексу України;
- врахування результатів стратегічної екологічної оцінки.

Саме стратегічна екологічна оцінка стратегій, планів і програм дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків у процесі стратегічного планування.

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» був ухвалений Верховною Радою України 20 березня 2018 року та 10 квітня 2018 року підписаний Президентом України. Даний Закон вступив в дію з 12 жовтня 2018 року та встановлює в Україні механізм стратегічної екологічної оцінки (СЕО), який діє в країнах Європейського Союзу та передбачає, що всі документи державного планування повинні проходити стратегічну екологічну оцінку з урахуванням необхідних імовірних ризиків тих чи інших дій для довкілля.

Метою стратегічної екологічної оцінки є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування.

Відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» стратегічна екологічна оцінка здійснюється на основі принципів законності та об'єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, збалансованості інтересів, комплексності, запобігання екологічній шкоді, довгострокового прогнозування, достовірності та повноти інформації у проєкті документа, міжнародного екологічного співробітництва.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція ЕСПО), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

01.01.2020 року відбулося введення в дію Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», згідно якого метою державної екологічної політики є досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина України на чисте

та безпечно довкілля, впровадження збалансованого природокористування і збереження та відновлення природних екосистем.

Моршинська міська рада проводить стратегічну екологічну оцінку детального плану території для будівництва і обслуговування будівлі торгівлі по вул. Івана Франка в м. Моршин.

В процесі проведення стратегічної екологічної оцінки проекту вказаного детального плану території Моршинська міська рада керувалась Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 року № 296 «Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування».

Моршинською міською радою було внесено до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки та оприлюднено інформацію на офіційному веб-сайті. У встановленому чинним законодавством України порядку звернень, зауважень та пропозицій від органів консультування та/чи громадськості не надходило.

У даному звіті використано дані Головного управління статистики у Львівській області (відповідно до Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» у період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його завершення, органи державної статистики призупиняють оприлюднення статистичної інформації, за винятком індексу споживчих цін (ІСЦ), експорту-імпорту товарів, попередньої оцінки ВВП, окремої інформації за періоди 2022-2023 років, а також за 2021 рік і попередні періоди) та інші матеріали з відкритих джерел.

1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування

Детальний план території для будівництва і обслуговування будівлі торгівлі по вул. Івана Франка в м. Моршин є містобудівною документацією на місцевому рівні, яка призначена для обґрунтування довгострокової стратегії планування, забудови та іншого використання території.

Детальний план території деталізує положення генерального плану населеного пункту або комплексного плану та визначає планувальну організацію і розвиток частини території населеного пункту або території за його межами без зміни функціонального призначення цієї території. Детальний план території розробляється з урахуванням обмежень у використанні земель, у тому числі обмежень використання приаеродромної території, встановлених відповідно до Повітряного кодексу України.

Детальний план території розробляється за рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради з метою визначення планувальної організації, просторової композиції і параметрів забудови та ландшафтної організації кварталу, мікрорайону, іншої частини території, призначених для комплексної забудови чи реконструкції, та підлягає стратегічній екологічній оцінці.

Детальні плани територій одночасно з їх затвердженням стають невід'ємними складовими генерального плану населеного пункту та/або комплексного плану.

Детальний план території повинен містити відомості про межі та правові режими всіх режимоутворюючих об'єктів та всіх обмежень у використанні земель (у тому числі обмежень у використанні земель у сфері забудови), встановлених до або під час розроблення проекту.

Детальний план території визначає:

- 1) принципи планувально-просторової організації забудови;
- 2) червоні лінії та лінії регулювання забудови;
- 3) у межах визначеного комплексним планом, генеральним планом населеного пункту функціонального призначення режим та параметри забудови території, розподіл територій згідно з будівельними нормами;
- 4) містобудівні умови та обмеження (у разі відсутності плану зонування території) або уточнення містобудівних умов та обмежень згідно із планом зонування території;
- 5) потребу в підприємствах і закладах обслуговування населення, місце їх розташування;
- 6) доцільність, обсяги, послідовність реконструкції забудови;
- 7) черговість та обсяги інженерної підготовки території;
- 8) систему інженерних мереж;
- 9) порядок організації транспортного і пішохідного руху;
- 10) порядок комплексного благоустрою та озеленення, потребу у формуванні екомережі;

11) межі прибережних захисних смуг і пляжних зон водних об'єктів (у разі відсутності плану зонування території).

Детальний план території не підлягає експертизі.

Внесення змін до детального плану території допускається за умови їх відповідності комплексному плану (за наявності), генеральному плану населеного пункту та плану зонування території.

У даному проєкті детального плану території для будівництва і обслуговування будівлі торгівлі по вул. Івана Франка в м. Моршин опрацьовано планувальне рішення використання земельних ділянок площею відповідно 0,0150 та 0,0116 га.

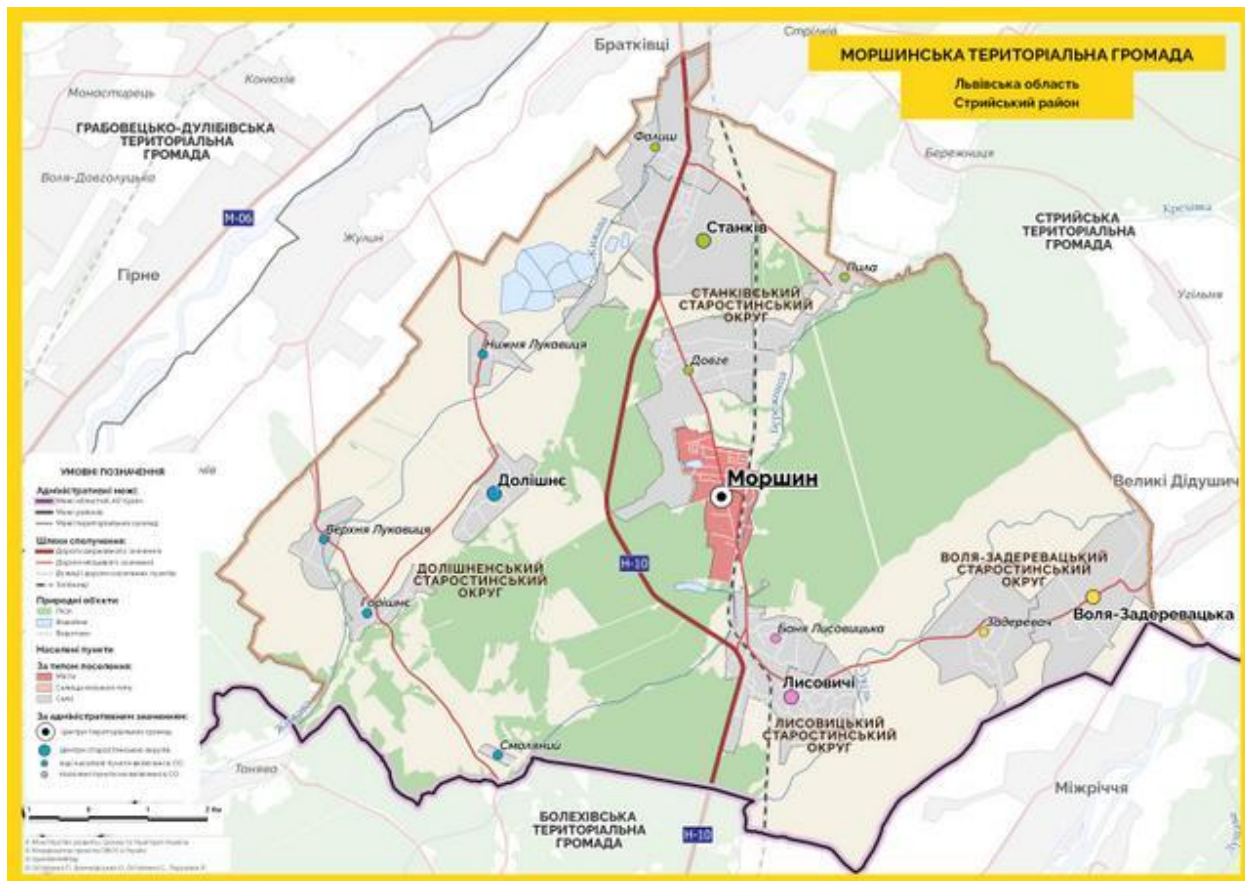
Документ державного планування розроблений згідно чинного законодавства України: Земельного Кодексу України, Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», Державних будівельних норм та санітарних правил.

Згідно чинного законодавства України землі житлової та громадської забудови - це земельні ділянки в межах населених пунктів, які використовуються для розміщення житлової забудови, громадських будівель і споруд, інших об'єктів загального користування. Ці землі призначені для зведення будівель і споруд та їх наступного обслуговування. Правовою основою використання даних земель, що здійснюється на плановій основі з дотриманням будівельних норм, державних стандартів і норм, є генеральний план населеного пункту та інша містобудівна документація (план земельного-господарського устрою тощо). Ці землі відіграють важливу роль в забезпеченні життєдіяльності населених пунктів, в підвищенні їх благоустрою та покращенні інфраструктури, що сприятиме поліпшенню умов життя населення, зростанню рівня комфорту *(За Д. Федчишин)*.

В ринковій економіці торгівля є найбільш розповсюдженою сферою підприємницької діяльності та сферою застосування праці. Призначення торгівлі полягає в тому, що вона забезпечує доведення споживчих товарів і послуг від виробника до споживача посередництвом купівлі-продажу. Торгівля – форма економічного зв'язку між виробництвом і споживанням, що здійснюється безпосередньо ринком. Торгівля сприяє реалізації виробленого суспільством сукупного суспільного продукту за певний період. Нормальне функціонування сфери товарного обігу означає, що потреби населення задовольняються. Торгівля здійснює обіг товарів народного споживання. За своїм матеріальним змістом торгівля – самостійна галузь економіки, представляє обмін одного виду праці – товарів на інший еквівалентний праці – гроші. Вона є однією з могутніших галузей економіки будь-якої держави як за обсягом діяльності, так і за чисельністю зайнятого в ній персоналу, а підприємства цієї галузі є найбільш масовими *(тут і надалі – за М. Д. Балджи, І. А. Допіра, В. О. Однолько)*.

2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено

Місто Моршин - адміністративний центр Моршинської міської ТГ, утвореної у складі 14 населених пунктів, площею 122,2 кв. км та з чисельністю населення 14388 осіб.

Місто Моршин – відомий бальнеологічний курорт України. Площа населеного пункту – орієнтовно 2,22 кв. км, чисельність населення – близько 5000 осіб.

Природні території міста Моршина, природні території Моршинського родовища мінеральних лікувальних розсолів та природні території Нинівського родовища мінеральних лікувальних вод (розсолів) Львівської області у 2023 році оголошено курортом державного значення - курортом Моршин Львівської області.

Клімат. Клімат району розміщення м. Моршин - помірно-континентальний, з м'якою зимою, тривалою вологою весною, нежарким дощовим літом і теплою, порівняно сухою осінню. Для цієї зони характерні низький атмосферний тиск і висока вологість повітря. Переважаючими для території є атлантичні повітряні маси, які сумісно з впливом метеорологічних факторів викликають часті, іноді зливові дощі, швидко зміну погоди та обумовлюють нестійкий сніговий покрив (передкарпатський клімат – вдень температура зовнішнього повітря піднімається до максимальних показників, а вночі різко опускається до мінімальних). Атмосферна циркуляція зумовлена надходженням протягом року циклонів та антициклонів. Вітри переважають західних, північно-західних і південно-західних напрямків. Основними центрами атмосфери, що впливають на рух повітряних мас, є Азорський та Сибірський максимуми та Ісландський мінімум. Активність центрів збільшується в зимовий період.

У Передкарпатті температурні показники від середніх по Львівщині/Стрийщині (найвища середня температура липня: +18,0°C, в окремі дні температура доходить до +37°C; середня температура січня: -4°C, але в окремі роки бувають морози і поза -30°C) відрізняються мало, але зростає вологість повітря. З наближенням до Карпат збільшується кількість опадів (до 800 мм), а особливо кількість опадів за добу (при зливових дощах – до 100-200 мм/добу), що пов'язане з формуванням потужних зон атмосферних фронтів на смузі контакту з Карпатами (*тут і надалі – за Шаблій О. І., Муха Б. П., Гурин А. В., Зінкевич М. В.*).

Гідрологічна мережа. Основна водна артерія Моршина - річка Бережниця (Березниця), права притока Дністра (басейн Чорного моря).

Довжина річка Бережниця - 59 км, площа басейну - 169 кв. км. Похил річки - 5 м/км. Заплава у верхів'ї завширшки 50/80 м; у пониззі - 200/500 м. Річище завширшки 3/6 м, максимально - 18 м. Споруджені греблі, ставки; на окремих ділянках укріплено береги. Використовується на рибництво, водопостачання. Бережниця бере початок в Українських Карпатах, між східними відрогами масиву Сколівські Бескиди, на північ від села Тисова. Тече переважно на північний схід, у пригірловій частині повертає на схід і південний схід. Впадає до Дністра біля села Млиниська. Окрім міста Моршин, над Бережницею розміщене селище Дашава та менші села. Притоки: Дрошовський потік, Відерниця, Басівка.

До гідрологічної сітки Моршина також відноситься річка Відерниця, права притока Бережниці, що формується багатьма безіменними струмками. Довжина річки - 7 км. Відерниця бере початок на південно-східній околиці міста Моршин та на південних схилах гори Відерниці (370 м). Тече переважно на північний схід листяним лісом через урочище Три Копці і між селами Пила та Бережниця впадає у річку Бережницю. Від витoku річки на південно-західній стороні розташований Моршинський заказник (ландшафтний заказник місцевого значення загальною площею 3084,60 га створений у 1997 році з метою збереження типових насаджень букових, дубових і грабових насаджень віком понад 100 років та цінного високобонітетного насадження ялиці білої природного походження).

За даними управління туризму та курортів Львівської ОВА мінеральні природні лікувальні води Моршинського родовища є унікальними, оскільки мінеральні води, які є в європейських країнах, за хімічним складом близькі до Моршинської ропи, однак мають в кілька разів меншу мінералізацію. На території Моршинської громади дослідили 9 проявів природних мінеральних вод, з яких 4 мають медичний (бальнеологічний) висновок. Крім вищезазначених, медичний (бальнеологічний) висновок оформили та видали на 9 розведених лікувальних вод.

Округ гірничо-санітарної охорони курорту Моршин Львівської області встановлюється для охорони свердловин та джерел мінеральних лікувальних вод (розсолів) на двох окремих ділянках - ділянці природних територій міста Моршина з природними територіями Моршинського родовища мінеральних лікувальних розсолів «*Місто*» та ділянці природних територій Нинівського родовища мінеральних лікувальних вод (розсолів) «*Нинівська*».

Джерело № 1 «Боніфаций» - гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення в місті Моршин. Статус надано 1984 року з метою збереження одного з найстаріших моршинських джерел мінеральної води (хлоридно-сульфатна-натрієво-калієво-магнієва з високим рівнем мінералізації). Використовується санаторіями в лікувальних цілях.

Джерело № 4 «Джерело Матері Божої» - гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення в місті Моршин. Статус надано 1984 року з метою збереження джерела мінеральної води (гідрокарбонатно-кальцієва, у домішку - калій, натрій, магній, залізо, сульфати).

Санітарний стан водних об'єктів на території міста Моршин – задовільний.

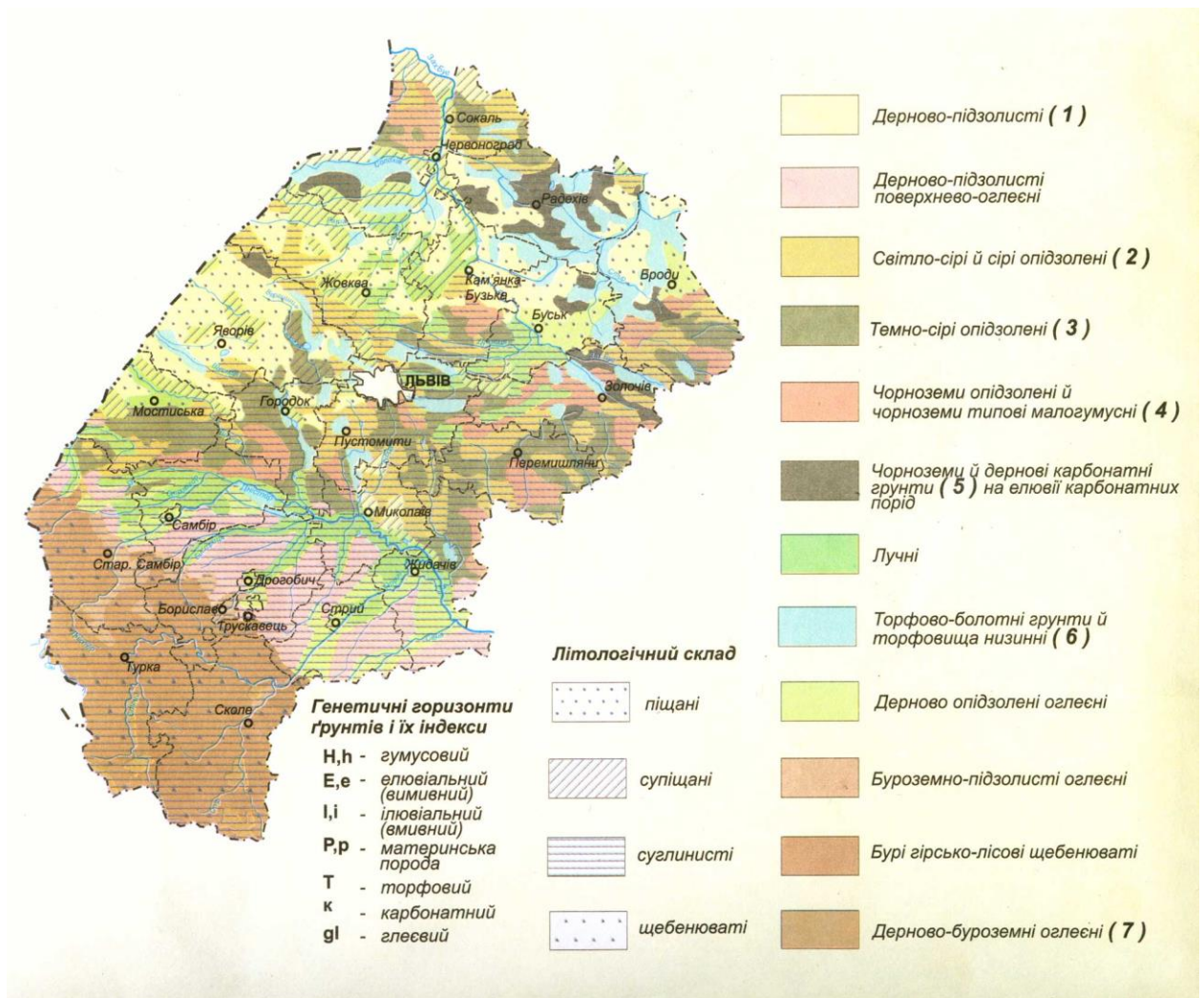
Геоморфологія та ґрунти. Територія Моршинської громади належить до групи передкарпатських ландшафтів. Передкарпатські, передгірно-рівнинні ландшафти з переважанням схилових (делювіальних) і річкових (альювіальних) відкладів сформувалися в межах передгірського тектонічного прогину. У рельєфі це височина зі значними амплітудами висот. Зовнішній край - долинно-терасовий. З наближенням до гір межиріччя вододіли стають вищими (400-600 м), сильно розчленовуються великими ріками та потоками.

Згідно схеми геоморфологічного районування Львівської області територія міста входить до складу району передгірних горбисто-хвилястих та східчастих денудаційно-флювіальних рівнин – розчленовані долинами середні і високі тераси рік Передкарпаття з фрагментами різновисоких розчленованих денудаційних рівнин.

За геологічним складом територія належить до нерозчленованих відкладів. Для нього характерними є глини, алевроліти, пісковики, конгломерати і солі Внутрішньої зони Передкарпатського прогину. В геологічній будові беруть участь відклади неогенової і четвертинної систем.

Місто Моршин належить до Дрогобицького природно-сільськогосподарського району, що розташований в південній частині області в межах Передкарпаття. Район включає землі більшої частини Дрогобицького, Стрийського та землі окремих сільських рад колишніх Жидачівського і Старосамбірського адміністративних районів.

Загальна площа Дрогобицького ПСГР становить 266,8 тис. га, із них рілля - 75,1 тис. га, багаторічні насадження - 0,4 тис. га, сіножаті - 8,9 тис. га, пасовища - 14,5 тис. га.

Район включає два основні типи передкарпатських ландшафтів: Дрогобицький та Стрийський.

Дрогобицький ландшафт займає Дрогобицьку височину. Найбільш типовими є місцевості високих розчленованих терас, що пов'язано з ріками басейну р. Дністер. Окремі блоки характеризуються хвилясто-улоговинною морфоскульптурою. Улоговини доволі широкі, а підняття між ними плоскоувалисті. В районі поширені змішані ліси з бука, граба, дуба, явора, клена, ялини і ялиці. Ґрунтовий покрив одноманітний, представлений дерново-підзолистими та підзолисто-дерновими поверхнево-оглеєними ґрунтами, а в долинах головних рік - дерновими глибокими глейовими ґрунтами.

У Стрийському ландшафті, на відміну від Дрогобицького, долинні комплекси переважають над височинами. Доволі широкі плоскі поверхні терас річок Стрий, Свіча та Колодниця не надають передгірного характеру території і лише повсюдна присутність гірського алювію та делювію підтверджує близькість до гір.

Структура ґрунтового покриву сільськогосподарських угідь району представлена наступними агровиробничими групами ґрунтів: дерново-середньо- та сильнопідзолисті поверхнево-оглеєні суглинкові ґрунти;

дерновосередньо- та сильнопідзолисті поверхнево-оглеєні супіщані та суглинкові ґрунти; лучні ґрунти; дернові опідзолені поверхнево-оглеєні ґрунти; дернові суглинкові ґрунти; лучно-болотні та торфувато-болотні; торфовища середньоглибокі та глибокі неосушені та осушені.

Сільськогосподарські угіддя району мають такі середньозважені показники бонітету ґрунтів: рілля – 17, багаторічні насадження – 13, сіножаті – 15, пасовища - 15 балів.

Для Дрогобицького природно-сільськогосподарського району характерна незначна площа особливо цінних ґрунтів, що складає лише 0,19% від ріллі області і 2,39% від площі ріллі району. Серед цінних тут переважають підзолисто-дернові ґрунти легко- і середньосуглинкові, які займають до 70% всіх особливо цінних ґрунтів. Серед інших цінних ґрунтів слід відмітити дерново-підзолисті поверхнево-оглеєні легкосуглинкові та торфовища середньоглибокі та глибокі осушені. Бонітетна оцінка цих ґрунтів досить низька і складає лише 22 бали, при бонітетній оцінці всієї ріллі району 17 балів.

Моршинський природний район поширюється на схід від р. Бережниця до границі з Івано-Франківською областю. Основними ріками, які дрениують цей район і досить глибоко розчленовують його поверхню, є Свіча і Бережниця. У ландшафтній структурі Моршинського природного району абсолютно переважають місцевості високотерасового ярусу, вкриті дерновосередньо- і сильнопідзолистими поверхнево-оглеєними ґрунтами, які займають до 52% території. Тільки північна частина цього району, що прилягає до Дністра, виражена місцевостями низьких терас з дерновими опідзоленими і лучними ґрунтами, які покривають 27% площі усіх угідь. Завдяки більшим абсолютним висотам Моршинський природний район має дещо прохолодніший клімат порівняно з іншими прикарпатськими районами і трохи меншу кількість опадів (понад 650 мм за рік). Меліорація перезвожених оглеєних ґрунтів тут є найважливішим завданням щодо підвищення продуктивності сільськогосподарських земель (за Геренчук К. І.).

Флора і фауна. За геоботанічним районуванням територія Львівської області поділена між трьома геоботанічними провінціями Європейської широколистяної області. Територія опрацювання відноситься до Центральноєвропейської провінції (у межах України — її Східнокарпатська гірська підпровінція) з Турківсько-Старосамбірським районом буково-ялицевих лісів; Бориньсько-Славським — смерековоялицево-букових лісів (цей район охоплює Верхньодністровські і Сколівські Бескиди); Добромільським — дубово-ялицевих, ялицевобукових і дубових лісів; Меденицьким — дубових лісів, боліт і лук; Дрогобицько-Стрийським — дубових лісів, річководолинної рослинності й лук, у якій маємо Турківський, Старосамбірський, Сколівський, Дрогобицький, Самбірський, Мостиський, Стрийський, Жидачівський і Миколаївський адміністративні райони.

Разом із великим флористичним багатством Центральноєвропейської провінції, зокрема ендемічними, реліктовими й погранично-ареальними центральноєвропейськими видами, виявлені значні втрати флори. Вже говорилося про зникнення на цій території видів *Lycoperodium complanatum*, *L. issleri*, *Selaginella helvetica*, рідко трапляються тут *Pinguicula alpina*, *P. bicolor*, залишилися поодинокі оселища *Botrychium lunaria*, *Taxus baccata*, *Syringa josikaea*, *Arnica montana*, очевидно, вже зник *Juncus bulbosus*. Серед загрожених видів згадаємо *Gentiana laciniata*, *Colchicum autumnale*, *Atropa belladonna* й багато видів орхідних. Під особливою загрозою у цій провінції опинилися декоративні ранньоквітучі види — *Crocus heuffelianus*, *Fritillaria meleagris*, *Leucojum vernum*, *Scilla bifolia*, що їх зривають для букетів і продажу (За К. Малиновським).

Видовий склад представників тваринного світу в межах Львівської області поки-що досить різноманітний, бо для цього існують природні передумови і господарське сприяння. Разом з цим зберігається загальна тенденція до скорочення популяцій, їх вимушеної міграції або зникнення через надмірні природоперетворювальні діяння: масове осушення заболочених територій, інтенсивні лісорозробки, будівництво гребель та ставів, хімізацію сільського господарства, застосування швидкохідної техніки для сінокошення, оранки, оприскування і т.д.

Хоч живі організми тваринного світу дуже мобільні і, на відміну від рослин, не прикріплені до певного місця, просторове поширення їх має обмеження, що виявляється через зміну загальної чисельності представників виду (популяції), скупченість проживання і зустрічність.

На заході України поширено орієнтовно 26500 видів тварин, які належать до підцарства найпростіших (Protozoa), типів губок (Porifera), кишковопорожнинних (Coelenterata), плоских (Plathelminthes), круглих

Виходячи з існуючого зоогеографічного районування територія опрацювання входить до складу Українсько-Карпатського зоогеографічного району, що охоплює Турківський, Старосамбірський, Сколівський, Дрогобицький, частково Самбірський та Стрийський колишні адміністративні райони. Видами-індикаторами цієї зоогеографічної одиниці є такі види: форель струмкова, харіус, кумка гірська, тритони карпатський та альпійський, саламандра альпійська, глухар карпатський, дятел трипалій, щеврик гірський, плиска гірська, дрізд біловидий, тинівка альпійська, шишкар ялиновий, оляпка, бурозубка альпійська, білка карпатська, полівка Шермана, ведмідь бурий, олень карпатський. Під особливою загрозою перебувають перелічені види риб, глухар, ведмідь та олень.

З ініціативи Держуправління науковцями Інституту екології Карпат НАН України сформовано список видів тварин, занесених до Червоної книги України, які поширені на території Львівської області і підлягають особливій охороні та список тварин, що не занесені до неї, але потребують охорони на регіональному рівні у зв'язку із малочисельністю. На підставі цих списків Держуправлінням розроблено положення про регіонально-рідкісні види, які не занесені до Червоної Книги України, але знаходяться під загрозою зникнення та потребують захисту і охорони в межах Львівської області.

Ландшафтний заказник «Моршинський» складається з двох частин, які розташовані на схід і захід від Моршина. Рельєф території рівнинно-хвилястий, пересічений численними ярами та балками. Ґрунти дерново-підзолисті, поверхнево оглеєні, вологі. В трав'яному покриві трапляється: папороть жіноча, орляк, медунка, печіночниця, копитняк, конвалія, фіалка, барвінок, кропива глуха, кислиця, осока трясучкоподібна, зірочник лісовий, анемона дібровна, барвінок малий тощо. Серед дерев: ялина європейська, ялиця біла, береза повилса, яблуня Сіверса, яблуня лісова, явір, дуб черешчатий, липа серцелиста, граб звичайний, горобина звичайна, ліщина звичайна, малина звичайна, бузина червона, верба попеляста та інші. На території заказника створені вольєри для тимчасового утримання та розведення популяції оленя благородного. Заказник має цінне природоохоронне та рекреаційне значення.

Об'єкт опрацювання та містобудівні умови. Територія опрацювання розташована у центральній частині міста Моршин. Функціональне призначення території відповідно до генерального плану міста Моршин - території установ відпочинку та туризму.

На території опрацювання об'єкти культурної спадщини та/чи ПЗФ відсутні.

Стан навколишнього середовища на території проєктування можна характеризувати як задовільний.

3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу

Даний проєкт ДПТ розробляється з метою будівництва і обслуговування будівлі торгівлі; впливу в тій чи іншій мірі можуть зазнати всі компоненти довкілля.

Атмосферне повітря:

Повітря в місті Моршин загалом дуже чисте за рахунок близькості лісових масивів та відносній віддаленості від великих міст та промислових центрів.

Забруднене атмосферне повітря негативно впливає на здоров'я населення, загострює хронічні хвороби серцево-судинних органів, органів дихання, нервової системи, провокує алергію тощо. Особливо це відчувається в районах житлової забудови, прилеглої до автомагістралей з інтенсивним рухом транспорту (адже тут рівень забруднення повітря значно вищий ніж на територіях, де відповідний рух менш інтенсивний/відсутній, чи у зелених зонах відпочинку населення).

Транспортно-дорожній комплекс – одне з найпотужніших джерел забруднення навколишнього середовища. Гази, які виділяються внаслідок спалювання палива у двигунах внутрішнього згорання, містять більше 200 найменувань шкідливих речовин, у тому числі канцерогени. Нафтопродукти, залишки від стертих шин та гальмівних колодок, сипкі і пилові вантажі, хлориди, які використовують для посипання доріг взимку, забруднюють придорожні смуги та водні об'єкти.

Вихлопні гази накопичуються у нижніх шарах атмосфери, тобто шкідливі речовини знаходяться в зоні дихання людини. Тому автомобільний транспорт варто віднести до категорії найнебезпечніших джерел забруднення повітря поблизу автодоріг. Відпрацьовані гази двигунів автомобілів містять висококонцентровані токсичні компоненти, що є основними забруднювачами атмосфери. Час, протягом якого шкідливі речовини природним чином зберігаються в атмосфері, оцінюється від десяти діб до півроку.

Близько 20 відсотків забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферу стаціонарними джерелами, є мутагенами і несуть загрозу здоров'ю не тільки нинішнього, а й наступних поколінь. Оцінюючи розміри шкоди для здоров'я, необхідно брати до уваги, що хімічне забруднення атмосферного повітря, по-перше, знижує адаптаційні можливості організму і, як наслідок, стійкість до негативних чинників іншої етіології, по-друге, підвищує рівень захворюваності, насамперед органів дихальної системи, і, по-третє, негативно впливає на рівень смертності населення. Дані проведених в Україні досліджень свідчать, що у населення, яке проживає в місцях з інтенсивним забрудненням атмосферного повітря, підвищується кількість імунодефіцитів. Це є однією з причин підвищення рівня інфекційних

захворювань, а також відсутності належного ефекту від проведення вакцинації населення. Зростає кількість захворювань на хронічний бронхіт і поширеність бронхіальної астми. У країні спостерігається підвищення рівня онкологічних захворювань. У їх структурі на перші місця вийшли злоякісні новоутворення дихальної системи. Найменшу очікувану тривалість життя при народженні мають жителі міст з розвинутою металургійною та хімічною промисловістю у так званих антропотехногенно-завантажених регіонів, на противагу містам, де такої промисловості немає і через це повітря забруднюється менше.

За даними Державної екологічної інспекції України (<https://www.dei.gov.ua/>), аналіз поточної ситуації з приведення вітчизняних природоохоронних практик із захисту атмосферного повітря у відповідність до стандартів Євросоюзу засвідчує, що комплексність проблематики і відсутність напрацьованих механізмів регулювання екологічного стану атмосферного повітря, які б забезпечували його прогнозовану якість і дотримання природоохоронних стандартів, створює перешкоди перспективі гармонізації природоохоронного законодавства, та встановлює невідповідність вимогам Європейського природоохоронного права. Наразі є нагальна потреба у розробці більш жорстких нормативів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами викидів, а також введення щорічного контролю викидів на токсичність з пересувних джерел.

Також до заходів, які слід впроваджувати на захист атмосферного повітря, можна віднести (<https://sd4ua.org/>):

- мінімізацію та запобігання викидів шкідливих речовин в атмосферу шляхом застосування промисловими підприємствами екологічних фільтрів;
- перехід на експлуатацію екологічного транспорту та техніки;
- контрольовану утилізацію сміття;
- впровадження комплексних «зелених» альтернатив.

Стаціонарне джерело забруднення атмосфери — підприємство, цех, агрегат, установка або інший нерухомий об'єкт, що зберігає свої просторові координати протягом певного часу і здійснює викиди забруднюючих речовин в атмосферу. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами можуть здійснюватися після отримання дозволу.

Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення (т) - Територія, Забруднюючі речовини, Рік	
	2021
Стрийський район	
Викиди забруднюючих речовин - усього	5 444
Діоксид сірки	114
Оксид вуглецю	1 439
Діоксид азоту	545

Метан	2 461
Неметанові леткі органічні сполуки	111
Речовини у вигляді твердих суспендованих частинок	650
Інші	124
У розрахунку на 1 кв.км	1,4
У розрахунку на 1 особу, кг	17,0

Загальний стан атмосферного повітря на території опрацювання можна охарактеризувати як задовільний.

Водні ресурси:

Щодо формування якості води у світі, що визначає безпеку водокористування, то зберігається тенденція в бік її погіршення. Щороку фактично близько 3,5 мільйонів випадків смертей пов'язують з неякісним водопостачанням у зв'язку з недотриманням правил гігієни.

Система питно-господарського водопостачання ґрунтується на переважному використанні незахищених від техногенного забруднення поверхневих вод. Як результат питне водопостачання у Львівській області на 80 % забезпечується з поверхневих джерел, а в окремих регіонах майже на 100 % (*Г. Гринчишин*).

Проблема якості води з кожним роком ускладнюється. Практично всі поверхневі джерела водопостачання Львівщини впродовж останніх десятиліть інтенсивно забруднюються.

Природними джерелами забруднення річок є ерозія ґрунтів, мертва флора та фауна, антропогенними – речовини, що надходять до водних об'єктів в процесі діяльності людини. Великі площі сільськогосподарських угідь піддаються впливу різних обробок пестицидами і добривами, збільшуються території смітників. Багато промислових підприємств скидають стічні води прямо в річки. Стоки з полів також надходять у річки й канали. Забруднюються і підземні води – найважливіший резервуар прісних вод.

Поживні речовини (азот амонійний, азот нітритів, азот нітратів, фосфор фосфатів, загальний фосфор) надходять від точкових джерел забруднення, сільського господарства і дифузних джерел (поверхневого стоку). Збільшення вмісту нітритів і нітратів у поверхневих і підземних водах веде до забруднення питної води і до розвитку деяких захворювань. Дифузні джерела частково природного та антропогенного походження (переважно сільське господарство).

Органічні речовини (розчинений кисень O₂), біохімічне споживання кисню (БСК), перманганатна окиснюваність (ПО), хімічне споживання кисню (БО) надходять через природні та антропогенні джерела забруднення. Особливо концентрація органічних речовин збільшується в літній межений період.

До пріоритетних речовин відносяться нафтопродукти, пестициди (ядохімікати), синтетичні детергенти (миючі засоби), феноли. Вони надходять у водойми з відходами промисловості, побутовими і сільськогосподарськими стічними водами.

Найбільшими забрудниками басейну Дністра є промислові підприємства і об'єкти житлово-комунального господарства. Особливо забруднюються водні об'єкти басейну солями амонію, нафтопродуктами, важкими металами.

Головними причинами забруднення поверхневих вод Дністровського басейну є:

- скидання неочищених і недостатньо очищених комунально-побутових і промислових стічних вод безпосередньо у водні об'єкти і через систему міської каналізації;
- потрапляння у водні об'єкти забруднюючих речовин з поверхневим стоком води із забудованих територій і сільгоспугідь;
- ерозія ґрунтів на водозабірній площі.

Проблема забрудненості річок промисловими стоками залишається і надалі актуальною. На сьогоднішній день, із зниженням обсягів виробництва промислове навантаження значно знизилося, хоча інші види забруднень не зменшилися. Залишаються загрозливими обсяги змиву хімічних добрив, що застосовуються в сільському господарстві на прилеглих територіях. Проте найбільш гостру проблему в басейні створюють скиди неочищених стічних вод. Останнім часом людське недбальство призвело до того, що прибережні зони річок заповнили побутові відходи та пластик. Від подібного лиха потерпають і річки, в руслах яких виникають цілі сміттєві затори.

Отже, найбільш актуальними екологічними проблемами в басейні ріки Дністер залишаються:

- Надмірне антропогенне навантаження на водні об'єкти внаслідок екстенсивного способу ведення водного господарства привело до кризового зниження самовідтворюваних можливостей річок і виснаження водноресурсного потенціалу.
- Стала тенденція до значного забруднення водних об'єктів внаслідок нерегульованого відведення стічних вод від населених пунктів, господарських об'єктів і сільськогосподарських угідь.
- Використання відсталих технологій сільськогосподарського виробництва, низька ефективність комунальних очисних споруд, які призводять до забруднення води органічними і біогенними речовинами.
- Недосконалість економічного механізму водокористування і реалізації водозахисних заходів.
- Погіршення якості питної води в результаті незадовільного екологічного стану джерел питного водопостачання.
- Недостатня ефективність існуючої системи управління охороною і використанням водних ресурсів внаслідок недосконалості нормативно-

правової бази і організаційної структури управління та ін.
*(ЕКОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА МАЛИХ РІЧОК ПЕРЕДКАРПАТТЯ.
 Шифр ЕХМРП).*

Водовідведення у поверхневі водні об'єкти (млн куб.м) - Територія, Зміст, Рік		
	2021	2022
Стрийський район		
Водовідведення у поверхневі водні об'єкти	9,3	...
забруднені зворотні води	3,2	2,6
нормативно очищені води	1,9	2,2

Захист води від забруднення - одне з найважливіших світових завдань, а ефективне і економічне використання води в промисловості має бути позначено як один з пріоритетів нашої держави (<https://ecolog-ua.com/>). Для цього впроваджуються:

- сучасні підходи до очистки води;
- екологічна відповідальність промислових підприємств в сфері скидання стічних вод;
- контроль складу і властивостей стічних вод;
- моніторинг якості стічних вод.

Екологічний стан поверхневих водних об'єктів і якість води в них є вирішальними чинниками санітарного та епідеміологічного благополуччя населення. Більшість басейнів рік згідно з гігієнічною класифікацією водних об'єктів за ступенем забруднення можна віднести до забруднених та дуже забруднених. Внаслідок недостатнього фінансування будівництво і реконструкція більшості об'єктів каналізування та водопостачання, запланованих державними і регіональними програмами охорони водних ресурсів практично не проводиться. Моніторинг якості води поверхневих водойм свідчить про те, що незважаючи на значний спад промислового виробництва за останні роки та зменшення у зв'язку з цим скиду у водойми стічних вод має місце тенденція до погіршення екологічного стану водойм I та II категорій, як за санітарно-хімічним, так і за санітарно-мікробіологічним показниками. На сьогодні через високий рівень техногенного навантаження на водойми, практично всі водойми за рівнем забруднення наблизились до III класу, а очисних споруд технології водопідготовки фактично не змінились.

Якість води погіршується через затоплення та підтоплення територій, передбачається зростання такої загрози для окремих долинних ділянок в разі підвищення температури води у місцевих водоймах на +0,7° +1,5° С; в результаті чого можливе послідовне погіршення якості води через зниження концентрації розчиненого кисню, ослаблення водообміну та евтрофікацію водних об'єктів.

Якісний стан підземних вод унаслідок господарської діяльності також постійно погіршується. Це пов'язано з існуванням фільтрувальних

накопичувачів стічних вод, а також з широким використанням мінеральних добрив та пестицидів.

Безпосередньо на території опрацювання відсутні водні об'єкти, джерела мінеральних вод, артезіанські джерела та/чи поверхневі води.

Ґрунти та надра:

Найістотнішими причинами погіршення якості земельних ресурсів в Україні є:

- 1) вторинне засолення ґрунтів;
- 2) підтоплення та висушування земель;
- 3) антропогенно-техногенне забруднення ґрунтів.

Реакція ґрунтового розчину – важливий показник родючості ґрунтів, який істотно впливає на ріст і розвиток рослин та активність мікробіологічних хімічних, біохімічних процесів. Від реакції ґрунту значною мірою залежить засвоєння рослинами поживних речовин ґрунту і добрив, мінералізація органічної речовини, ефективність внесених добрив, урожайність сільськогосподарських культур та його якість. Основною причиною підкислення ґрунтового розчину є відсутність заходів з хімічної меліорації земель та вирощування рослинницької продукції виключно за рахунок поживних речовин мінеральних добрив. Крім того, більшість ґрунтів Львівщини за своїм складом і властивостями на генетичному рівні схильні до підкислення.

Гумус є найважливішою складовою ґрунту та визначальним показником його родючості. Гумус активізує біохімічні й фізіологічні процеси, посилює обмін речовин і загальний енергетичний рівень процесів у рослинному організмі, сприяє посиленому надходженню в нього елементів живлення, що в кінцевому підсумку супроводжується підвищенням урожаю та поліпшенням його якості. Гумусний стан ґрунтів – матриця, яка визначає всі їхні властивості, в тому числі і всі ґрунтові режими. Тому вміст гумусу в ґрунті є інтегральним показником рівня його потенційної і ефективної родючості. Поліпшення гумусного стану ґрунтів є генеральним напрямком їх родючості та підвищення екологічної стабільності агроландшафтів.

В результаті проведеного аналітичного контролю ґрунтів в межах санітарно-захисних зон та в місцях накопичення відходів підприємств Львівської області слід зазначити, що забруднювачами земельних ресурсів є в основному промислові відходи та накопичувачі побутових відходів (сміттєзвалища, мулові майданчики).

Аналіз ґрунтів з точки зору оцінки якості навколишнього середовища – це кількісне визначення шкідливого (надлишкового) вмісту шкідливих елементів та ступінь забруднення ґрунту, тобто потрапляння в нього різних хімічних речовин, токсикантів, відходів сільськогосподарського і промислового виробництва. Програмою агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення передбачено дослідження ґрунтів на

вміст солей важких металів, залишкових кількостей пестицидів (ЗКП), зокрема, ДДТ і його метаболітів та ізомерів ГХЦГ. Ґрунт є основним джерелом їх надходження в продукти харчування, а через них і в організм людини. У багатьох випадках важкі метали містяться у ґрунтах в незначних кількостях і не є шкідливими. Проте, концентрація їх у ґрунті може збільшуватись за рахунок викидів вихлопних газів транспортними засобами, внесення фосфорних та органічних добрив, застосування пестицидів та інших агрохімікатів. Стійкість ґрунтів до забруднення важкими металами різна і залежить від їх буферності. Ґрунти з високою адсорбційною здатністю і відповідно, високим вмістом глини, а також органічної речовини можуть утримувати ці елементи, особливо у верхніх горизонтах.

Порушення (руйнування) ґрунтів — складний комплекс антропогенних і природних процесів зміни фізико-хімічних і механічних характеристик ґрунту. Як правило, першою причиною порушення ґрунтів є процеси, ініційовані діяльністю людини (це, наприклад, механічна обробка ґрунтів, трансформація шарів землі в будівництві, переущільнення ґрунтів унаслідок діяльності транспорту, випасання худоби, зрошення або інші зміни режиму ґрунтових і поверхневих вод, забруднення ґрунтів та ін.). Результати цих первинних змін можуть багаторазово посилюватися під впливом природних чинників, наприклад, вітру, дощових потоків тощо. Ерозія ґрунтів — це процес захоплення часток ґрунту та їх виношування водою або вітром, а також процес руйнування верхніх, найродючіших шарів ґрунту.

За результатами агрохімічної паспортизації ґрунтів земель сільськогосподарського призначення концентрації найбільш екологічно небезпечних хімічних елементів (свинець, кадмій, ртуть, мідь, цинк) в основному знаходяться на рівні їхніх фонових значень. На відміну від даних щодо високих рівнів забруднення ґрунтів (5-15 ГДК) у промислових містах і промзонах підприємств, у ґрунтах земель сільськогосподарського призначення незначне перевищення ГДК важких металів зустрічаються лише на угіддях, що безпосередньо прилеглі до цих об'єктів. Однак для оцінки небезпеки забруднення ґрунтів земель сільськогосподарського призначення більше значення мають не абсолютні концентрації в них важких металів, а їх накопичення у рослинницькій і тваринницькій продукції (ДУ «Інститут охорони ґрунтів України»).

Земельний фонд за видами угідь (на кінець року; га)*

Рік	2012	2013	2014	2015
Стрийський район				
Загальна земельна площа	80771	80771	80771	80771
Сільськогосподарські землі	47155	47152	47053	47033

Землі лісового фонду	24816	24816	24815	24815
Забудовані землі	3176	3179	3278	3298
Відкриті землі заболочені	121	121	121	121
Відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом	3477	3477	3477	3477
Землі водного фонду	2027	2027	2027	2027

* за даними статистичної звітності б-зет.

Забруднення ґрунтів відбувається: під час видобутку корисних копалин та при їх збагаченні, внаслідок захоронення відходів виробництва та побутового сміття, під час ведення бойових дій, при проведенні військових навчань, випробувань, внаслідок аварій та катастроф. Ґрунти істотно забруднюються також під час опадів в зонах розсіювання викидів в атмосферу.

Розвиток промисловості і накопичення продуктів техногенезу в ґрунті обумовлює необхідність розробки і впровадження інтенсивних методів захисту ґрунтового покриву.

Стратегічним напрямом в охороні природи є впровадження безвідходних технологій, замкнутих циклів виробничого водопостачання, ефективних пилогазоочисних споруд, що дозволило б зменшити навантаження на ґрунт в 100-250 разів (<http://www.novaecologia.org/>).

Головними завданнями щодо збереження і поліпшення якості ґрунтів є заходи із запобігання ерозії, підтримання в належному стані діючих осушувальних споруд і будівництво нових, вапнування, внесення науково обґрунтованих норм органічних та мінеральних добрив, недопущення забруднення шкідливими речовинами.

Джерелом механічного забруднення ґрунтів може бути несвоєчасна і неякісна санітарна очистка території. Відходи є основним регіональним фактором забруднення навколишнього середовища. Міграція токсичних компонентів призводить до забруднення ґрунтів, поверхневих та підземних вод, атмосферного повітря.

Стан ґрунтів на території опрацювання можна охарактеризувати як задовільний.

Поводження з відходами:

Станом на сьогодні спостерігається загальне погіршення екологічної ситуації та виснаження природно-ресурсного потенціалу. Соціально-економічна розбалансованість та негативні зміни у довкіллі вимагають наукового обґрунтування пріоритетів подальшого розвитку. Серед таких першочергових завдань домінуючим є формування нових концептуальних підходів до забезпечення ефективного використання вторинних ресурсів та

охорони навколишнього середовища.

Невирішеною екологічною проблемою в Україні залишається санітарне очищення міст та інших поселень від шкідливих побутових відходів і їх утилізація. Щорічно їх накопичується близько 1,5–2 млрд. тонн, і лише 10–15% від цієї кількості використовується в якості вторинних матеріальних ресурсів. Інша частина складається та нагромаджується на звалищах, площа яких сягає понад 160 тис. га.

Полігони для захоронення твердих побутових відходів мають термін використання близько 30 років, нині вони заповнені в середньому на 90% або повністю вичерпали свій ресурс. Відсутні спеціалізовані полігони за видами відходів, що призводить до складування як промислових, так і побутових відходів без сортування на полігонах, переводячи їх в ранг екологічно небезпечних об'єктів.

Фахівці акцентують увагу на необхідності поетапного вирішення питання збиранням, сортуванням і переробкою використаної тари й упаковки, інших елементів твердих побутових відходів, затвердження нормативної документації щодо маркування полімерної тари та впровадження його на промисловому рівні, що дало б змогу ідентифікувати полімерні відходи й одержувати якіснішу вторинну сировину.

Згідно зі статистичними даними, на території Львівської області налічується понад 219 млн. тонн відходів, з них 36,886 тис. тонн відходів I–III класу небезпеки.

Одним із небезпечних відходів є відпрацьовані джерела енергії: батарейки, акумулятори від телефонів, інших електронних засобів.

Утворення та поводження з відходами I–IV класів небезпеки (т) – Територія, Зміст, Рік			
	2018	2019	2020
м. Моршин			
Утворено	391	744	615
Зібрано, отримано	947	2 781	3 543
Утилізовано	7	9	7
Спалено	-	-	-
Передано на сторону	1 329	3 508	4 158
Видалено у спеціально відведені місця чи об'єкти	-	-	-
Видалено у місця неорганізованого зберігання	-	-	-
Накопичено протягом експлуатації, у місцях видалення відходів на кінець року	-	-	-

Наявні сміттєзвалища відповідають чинним нормативам щодо екологічно безпечного захоронення або утилізації і є джерелами забруднення усіх компонентів довкілля регіону: атмосферного повітря, ґрунтів, поверхневих та підземних вод. Для ефективної оцінки їхнього впливу на довкілля, моделювання і прогнозування екологічної ситуації необхідно створити кадастр усіх місць накопичення небезпечних відходів з даними про

локалізацію, приналежність, період існування, об'єми і класи небезпечних речовин, можливості утилізації або перезахоронення. В останні роки ситуація зрушилася в позитивний бік, оскільки центральна і місцева влади, за фінансової підтримки ЄС, розпочала вивезення й утилізацію особливо небезпечних і токсичних відходів з прикордонних регіонів.

Метою Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року є створення умов для підвищення стандартів життя населення шляхом впровадження системного підходу до поводження з відходами на державному та регіональному рівні, зменшення обсягів утворення відходів та збільшення обсягу їх переробки та повторного використання.

На території опрацювання немає стихійних сміттєзвалищ, вивезення ТПВ відбувається централізовано.

Здоров'я населення:

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, хімічне і біологічне забруднення повітря, води, ґрунтів, шум, антропогенні зміни клімату та зміна екосистем є одними з чинників, які безпосередньо впливають на стан здоров'я людини. Це закономірно, адже вживаючи забруднену воду, споживаючи продукти, вирощені на забруднених землях, щодня вдихаючи забруднене повітря, людина отримує дози різноманітних небезпечних речовин, які накопичуються та негативно впливають на її організм.

Кількість живонароджених, померлих і природний приріст (скорочення) населення - Територія, Рік, Стать, Тип місцевості, Зміст			
	міська місцевість		
	Живонароджені	Померлі	Природний приріст, скорочення (-)
Стрийський район			
2021			
чоловіки, осіб	513	1 167	-654
жінки, осіб	474	1 137	-663

Захворюваність населення на окремі види хвороб (осіб) - Хворі, Хвороби, Територія, Рік			
	Львівська область		
	2020	2021	2022
Хворі з уперше в житті встановленим діагнозом			
ВІЛ-інфіковані	222	166	299
СНІД	98	207	119
Злоякісні новоутворення	7 039	7 614	7 573
Активний туберкульоз	878	958	1 062

Алкоголізм і алкогольні психози	...	...	...
Хворі, які перебували на обліку в медичних закладах на кінець року			
ВІЛ-інфіковані	2 562	2 586	2 899
СНІД	1 357	1 458	1 569
Злоякісні новоутворення	75 704	79 017	75 005
Активний туберкульоз	781	783	752
Алкоголізм і алкогольні психози	...	...	...
Примітки: За даними Департаменту охорони здоров'я Львівської обласної державної адміністрації.			

За даними <http://ecoprostir.com/> Україна посідає четверте місце серед країн Європи за кількістю смертей через забруднення довкілля. Про це йдеться у звіті Глобального альянсу з питань здоров'я та забруднення. Для звіту було використано останні актуальні дані – за 2017 рік. Згідно з ними, забруднення довкілля є головним чинником передчасних смертей у світі. У 2017 році через екологічні негаразди загинуло 8,3 мільйона людей, тобто кожен сьомий передчасно померлий. Забруднення вбиває втричі більше людей, ніж СНІД, туберкульоз і малярія разом узяті, а також у 15 разів більше людей, ніж війни.

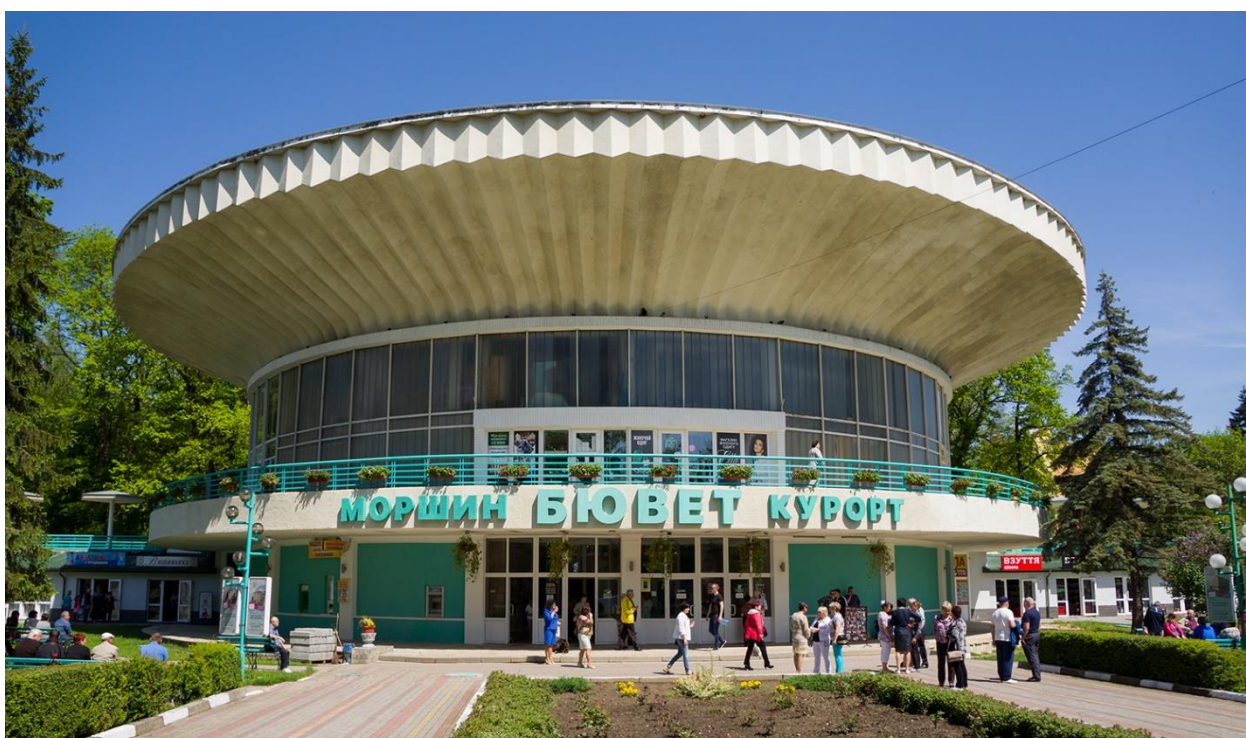
Середня очікувана тривалість життя при народженні за статтю, віковими групами та типом місцевості (років) - Вікова група, Тип місцевості, Територія, Рік, Стать						
	2019		2020		2021	
	чоловіки	жінки	чоловіки	жінки	чоловіки	жінки
0						
міська місцевість						
Львівська область	69,43	79,01	68,35	77,93	67,30	76,18
1 – 4						
міська місцевість						
Львівська область	68,97	78,47	67,79	77,39	66,89	75,52
5 – 9						
міська місцевість						
Львівська область	65,01	74,51	63,85	73,45	62,98	71,56
10 – 14						
міська місцевість						
Львівська область	60,07	69,55	58,89	68,49	58,00	66,59
15 – 19						
міська місцевість						
Львівська область	55,13	64,59	53,93	63,52	53,07	61,66
20 – 24						
міська місцевість						

Львівська область	50,26	59,65	49,09	58,61	48,21	56,76
25 – 29						
міська місцевість						
Львівська область	45,47	54,70	44,27	53,69	43,41	51,88
30 – 34						
міська місцевість						
Львівська область	40,79	49,85	39,60	48,79	38,72	46,98
35 – 39						
міська місцевість						
Львівська область	36,29	44,99	35,15	43,95	34,25	42,18
40 – 44						
міська місцевість						
Львівська область	31,91	40,22	30,73	39,20	29,85	37,40
45 – 49						
міська місцевість						
Львівська область	27,74	35,53	26,57	34,60	25,69	32,80
50 – 54						
міська місцевість						
Львівська область	23,79	31,08	22,55	30,05	21,76	28,22
55 – 59						
міська місцевість						
Львівська область	20,09	26,56	18,82	25,62	18,10	23,87
60 – 64						
міська місцевість						
Львівська область	16,64	22,16	15,34	21,32	14,73	19,63
65 – 69						
міська місцевість						
Львівська область	13,54	18,02	12,39	17,25	11,67	15,74
70 – 74						
міська місцевість						
Львівська область	10,83	14,09	9,73	13,47	9,02	12,16
75 – 79						
міська місцевість						
Львівська область	8,50	10,59	7,48	10,12	7,03	9,13
80 – 84						
міська місцевість						
Львівська	6,33	7,55	5,60	7,26	5,17	6,53

область						
85 і старші						
міська місцевість						
Львівська область	4,67	5,23	4,09	5,02	3,90	4,44

До природних лікувальних ресурсів належать мінеральні і термальні води, лікувальні грязі та озокерит, ропа лиманів та озер, морська вода, природні об'єкти і комплекси із сприятливими для лікування кліматичними умовами, придатні для використання з метою лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань.

Рекреаційний потенціал Морщина - природа Карпат, чисте повітря у поєднанні з цілющою силою природної мінеральної води - сприяє відновленню, відтворенню фізичних і духовних сил, витрачених людиною в процесі трудової, навчальної та побутової діяльності. На курорт щороку приїжджають тисячі туристів.

4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом

Екологічний паспорт Львівської області (2021 рік) визначає переважні чинники та критерії для визначення основних екологічних проблем:

- Забруднення атмосферного повітря викидами забруднюючих речовин від промислових підприємств та автотранспорту.
- Забруднення водних об'єктів скидами забруднюючих речовин із зворотними водами промислових підприємств, підприємств житлово-комунального господарства.
- Проблеми щодо умов скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти.
- Забруднення підземних водоносних горизонтів.
- Порухнення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону.
- Підтоплення земель та населених пунктів регіону.
- Поводження з відходами I-III класів небезпеки.
- Утилізація відходів гірничодобувної, металургійної, енергетичної та інших галузей промисловості.
- Організація контролю радіаційної безпеки щодо впливу на навколишнє природне середовище АЕС, об'єктів з радіоактивними відходами, при ліквідації накопичувачів (хвостосховищ) відходів виробництв з підвищеними рівнями радіоактивності та рекультивації земель, що мають радіоактивне забруднення.
- Поширення екзогенних геологічних процесів.
- Охорона, використання та відтворення дикої фауни і флори.
- Проблеми природно-заповідного фонду.

Екологічні проблеми Львівщини, як і усіх регіонів України, потребують невідкладного вирішення, зокрема:

- 1) Проблеми, що вимагають вирішення на міжнародному рівні:
  - адаптація законодавства України до стандартів законодавства Європейського Союзу;
  - залучення грантових коштів не тільки на проекти та семінари, а на високотехнологічне та екологічне обладнання;
  - проблема утилізації токсичних відходів, імпортованих у Львівську область з Угорщини;
  - проблема утилізації небезпечних відходів в т. ч. батарейок, аналогів утилізації яких відсутні в Україні;
  - будівництво автобамів.
- 2) Проблеми загальнодержавного значення:
  - забруднення гідросфери скидами стічних вод промислових підприємств і комунально-побутовими стічними водами;

- проблеми переробки відходів гірничодобувної, енергетичної та інших галузей промисловості;
- неврегульованість нормативно-правових актів стосовно погодження Регіональних планів управління відходами до 2030 року;
- будівництво сучасних полігонів з утилізації побутових відходів та санація існуючих сміттєзвалищ, що вичерпали свій ресурс або експлуатуються з грубими порушеннями норм екологічної безпеки;
- невнесення в натуру і картографічний матеріал водоохоронних зон і прибережних захисних смуг;
- утилізація розсолів з Стебницького гірничо-хімічного підприємства «Полімінерал»;
- зменшити забруднення довкілля викидами транспортних засобів шляхом створення мережі постійних контрольно-регульовальних постів на автошляхах, де проводилися б як контрольні заміри так і регулювання паливної апаратури двигунів внутрішнього згоряння. Забезпечити більш жорсткіший контроль з боку контролюючих органів за експлуатацією пилогазоочисного обладнання та стабільного технологічного режиму підприємств;
- надання підприємствам податкових, кредитних та інших пільг у разі впровадження ними енерго і ресурсозберігаючих технологій; участь держави у фінансуванні екологічних заходів і будівництві екологічного призначення; в генеральних планах населених пунктів передбачити розв'язки транспортних шляхів та об'їзних доріг; запровадити встановлення каталізаторів та автомобілях старого випуску.

3) Проблеми місцевого значення:

- порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок області;
- підтоплення територій області;
- забруднення підземних водоносних горизонтів;
- проблема шахтних і кар'єрних вод;
- поширення екзогенних геологічних процесів;
- будівництво сучасних полігонів з утилізації побутових відходів та санація існуючих сміттєзвалищ, що вичерпали свій ресурс або експлуатуються з грубими порушеннями норм екологічної безпеки;
- запланувати заходи щодо створення мережі пунктів спостережень та/або вдосконалення наявних мереж спостереження за якістю атмосферного повітря, які будуть відповідати європейським вимогам моніторингу.

4) Проблеми, вирішення яких не потребує залучення значних матеріальних (фінансових) ресурсів:

- збереження лісів;
- розвиток природно-заповідної справи;
- екологічна грамотність населення;
- сортування сміття в домогосподарствах.

Під час підготовки даного звіту про СЕО окреслено основні виявлені та потенційні екологічні проблеми на території опрацювання:

Екологічна сфера	Екологічна проблема
<i>Атмосферне повітря</i>	Забруднення атмосферного повітря автотранспортом.
<i>Водні ресурси</i>	Забруднення місцевих водойм.
<i>Здоров'я населення</i>	Якість питної води. Вплив забрудненого повітря на здоров'я населення.
<i>Поводження з відходами</i>	Недосконалі механізми запобігання утворенню та управління відходами.
<i>Ґрунти та надра</i>	Антропогенне забруднення ґрунтів.

Можливі впливи на довкілля, пов'язані із розробленням детального плану території для будівництва і обслуговування будівлі торгівлі по вул. Івана Франка в м. Моршин:

- ймовірне зниження якості атмосферного повітря через діяльність проєктованого об'єкта;
- забруднення навколишнього середовища промисловими/будівельними та побутовими відходами;
- хімічне забруднення довкілля;
- фізичний вплив (шум, вібрація тощо);
- соціальний вплив (умови праці та/чи побуту, цивільний захист тощо);
- техногенна та/чи антропогенна дія на поверхневі, підземні води та ґрунти.

До ризиків впливу на здоров'я населення, які стосуються даного ДПТ, можна віднести:

Сфера ризику	Характеристика
<i>Якість атмосферного повітря</i>	Погіршення якості атмосферного повітря від викидів автотранспорту внаслідок інтесифікації руху / погіршення якості атмосферного повітря під час проведення будівельно-монтажних робіт <i>(низька ймовірність)</i>

<p><i>Забруднення ґрунтових вод</i></p>	<p>Забруднення підземних вод під час проведення будівельно-монтажних робіт та при експлуатації об'єкта (низька ймовірність)</p>
<p><i>Руйнування / порушення ґрунтів</i></p>	<p>Під час проведення будівельно-монтажних робіт відбуватиметься фізичне переміщення верхніх шарів ґрунту, їх ущільнення, частково привантаження та видалення із заміною, місцями ймовірно до глибини понад 1 м (висока ймовірність)</p>
<p><i>Порушення природного стану флори і фауни</i></p>	<p>Деструктивні процеси під час проведення будівельно-монтажних робіт та при експлуатації об'єкта (низька ймовірність)</p>
<p><i>Здоров'я населення</i></p>	<p>Ризики техногенної природи: аварії, пожежі тощо (низька ймовірність)</p>

5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України 5 серпня 2020 р. № 695, є основним планувальним документом для реалізації секторальних стратегій розвитку, координації державної політики у різних сферах, досягнення ефективності використання державних ресурсів у територіальних громадах та регіонах в інтересах людини, єдності держави, сталого розвитку історичних населених місць та збереження традиційного характеру історичного середовища, збереження навколишнього природного середовища та сталого використання природних ресурсів для нинішнього та майбутніх поколінь українців.

У цій Стратегії запроваджено нові підходи до державної регіональної політики у новому плановому періоді, а саме: перехід до територіально спрямованої політики розвитку на основі стимулювання використання власного потенціалу територій, надання підтримки окремим територіям, що характеризуються особливими проблемами соціально-економічного розвитку, високим історико-культурним потенціалом, екологічними умовами та потребами охорони навколишнього природного середовища.

Відповідно до Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» основними засадами державної екологічної політики є:

- збереження такого стану кліматичної системи, який унеможливить підвищення ризиків для здоров'я та благополуччя людей і навколишнього природного середовища;
- досягнення Україною Цілей Сталого Розвитку (ЦСР), які були затверджені на Саміті Організації Об'єднаних Націй зі сталого розвитку у 2015 році;
- сприяння збалансованому (сталому) розвитку шляхом досягнення збалансованості складових розвитку (економічної, екологічної, соціальної), орієнтування на пріоритети збалансованого (сталого) розвитку;
- інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку та у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля;
- міжсекторальне партнерство та залучення заінтересованих сторін;
- запобігання виникненню надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, що передбачає аналіз і прогнозування

екологічних ризиків, які ґрунтуються на результатах стратегічної екологічної оцінки, оцінки впливу на довкілля, а також комплексного моніторингу стану навколишнього природного середовища;

- забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, підвищення рівня екологічної безпеки в зоні відчуження;
- забезпечення невідворотності відповідальності за порушення природоохоронного законодавства;
- застосування принципів перестороги, превентивності (запобігання), пріоритетності усунення джерел шкоди довкіллю, «забруднювач платить»;
- відповідальність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за доступність, своєчасність і достовірність екологічної інформації;
- стимулювання державою вітчизняних суб'єктів господарювання, які здійснюють скорочення викидів парникових газів, зниження показників енерго- та ресурсоємності, модернізацію виробництва, спрямовану на зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище, у тому числі вдосконалення системи екологічного податку за забруднення довкілля та платежів за використання природних ресурсів;
- упровадження новітніх засобів і форм комунікацій та ефективної інформаційної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Закон України «Про курорти» визначає правові, організаційні, економічні та соціальні засади розвитку курортів в Україні та спрямований на забезпечення використання з метою лікування і оздоровлення людей природних лікувальних ресурсів, природних територій курортів, які є надбанням народу України, та їх охорони.

Державна політика України у сфері курортної справи визначається Верховною Радою України і будується на принципах:

- законодавчого визначення умов і порядку організації діяльності курортів;
- забезпечення доступності санаторно-курортного лікування для всіх громадян, в першу чергу для осіб з інвалідністю, ветеранів війни та праці, учасників бойових дій, громадян, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, дітей, жінок репродуктивного віку, які страждають на гінекологічні захворювання, хворих на туберкульоз та хворих з травмами і захворюваннями спинного мозку та хребта;
- врахування попиту населення на конкретні види санаторно-курортних послуг при розробці та затвердженні загальнодержавних і місцевих програм розвитку курортів;

- економного та раціонального використання природних лікувальних ресурсів і забезпечення їх належної охорони;
- сприяння перетворенню санаторно-курортного комплексу України у високорентабельну та конкурентоспроможну галузь економіки.

Забудова курортів здійснюється відповідно до затверджених у встановленому законодавством порядку генеральних планів курортів, іншої містобудівної документації. Будівництво на курортах нових і розширення діючих промислових підприємств та інших об'єктів, не пов'язаних безпосередньо із задоволенням потреб відпочиваючих і місцевого населення, потреб курортного та житлового будівництва, або таких, що можуть негативно впливати на природні лікувальні фактори, забороняється.

На сучасному етапі розвитку держави передбачається функціонування торгівлі на основі наступних принципів:

- організаційно-господарська незалежність;
- відкритість (доступність торговельних послуг для всіх категорій споживачів, пріоритетне врахування їх інтересів, запобігання дискримінації покупців);
- цивілізованість (високий рівень торговельного обслуговування);
- самоокупність (повернення суб'єктами господарювання витрат у процесі торговельної діяльності, запобігання банкрутству і фінансової неплатоспроможності підприємств);
- конкурентоспроможність суб'єктів господарювання;
- урегульованість (відповідне реагування торговельної сфери на вплив координуючих і корегуючих зовнішніх факторів через систему правових, науково-технічних, інвестиційних, соціально-політичних та інших механізмів державного регулювання);
- контрольованість – попередження і профілактика порушень та зловживань.

Метою державного регулювання торговельної діяльності є:

- розвиток торговельної діяльності в Україні, у тому числі шляхом державної підтримки національного товаровиробника та розвитку конкуренції;
- впровадження єдиного порядку організації та здійснення торговельної діяльності на всій території України;
- створення умов для найбільш повного задоволення потреб споживачів у товарах (роботах, послугах) належної якості та за прийнятними цінами; забезпечення доступності до товарів першої необхідності у місцях проживання громадян;
- забезпечення сталого насичення торговельної мережі соціально значущими товарами;
- забезпечення цінової стабільності на ринках споживчих соціально-значущих товарів шляхом здійснення товарних інтервенцій;

- забезпечення дотримання прав та законних інтересів суб'єктів господарювання та покупців.

До методів державного регулювання торговельної діяльності належать:

- встановлення вимог до організації та здійснення торговельної діяльності;
- здійснення контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції у сфері торгівлі;
- державне регулювання цін і націнок на окремі види соціально значущих товарів;
- державна підтримка торгівлі соціально значущими товарами;
- патентування торговельної діяльності;
- ліцензування торгівлі окремими видами товарів; підтвердження відповідності продукції, що реалізується на внутрішньому ринку;
- здійснення товарних інтервенцій;
- інформаційне забезпечення у сфері торговельної діяльності;
- державний контроль і нагляд за дотриманням стандартів, норм і правил, якими встановлено обов'язкові вимоги щодо умов здійснення господарської діяльності у сфері торгівлі.

Екологізація виробництва – це процес неухильного і послідовного впровадження систем технічних, управлінських та інших рішень, що дають змогу підвищувати ефективність використання природних ресурсів, поліпшувати чи зберігати якість природного середовища на локальному, регіональному і глобальному рівнях.

У соціально-економічному аспекті екологізація потребує переходу від витратного принципу (він включає ефективність не лише фінансово-ресурсних, а й природно-ресурсних витрат) до ресурсозберігаючих методів господарювання, відмови від екстенсивного розширеного споживання природних ресурсів, отримання максимуму корисності за умов мінімального використання сировини і незначного порушення балансу функціонування навколишнього середовища. Отже, екологізація – це процес постійної і послідовної розробки та впровадження у процес виробництва нових технологічних і управлінських рішень, які дають можливість підвищувати ефективність використання природних ресурсів із збереженням чи поліпшенням якості довкілля. Роль екологізації виробництва можна виявити через наступні функції: відтворювальну, просторову, соціально-екологічну. Відтворювальна функція екологізації виробництва ґрунтується на можливості створення оптимальних умов для збереження та відтворення природного потенціалу з метою ефективного використання його майбутніми поколіннями. Просторова функція визначається науково обґрунтованою системою екологічного районування, формуванням територіальних схем природокористування, виявленням розбіжностей усередині еколого-економічних районів. Вона сприяє оптимізації розміщення продуктивних сил, раціональному природокористуванню й охороні навколишнього

середовища. Головна мета цієї функції – пошук оптимальних співвідношень між діяльністю людини і природою. Соціально-екологічна функція пов'язана з екологічним вихованням населення, підвищенням культури виробництва (С. І. Варламова, І. С. Варламова).

Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» встановлює правові та організаційні засади оцінки впливу на довкілля, спрямованої на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів. Відповідно до ст. 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» здійснення оцінки впливу на довкілля не є обов'язковим у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності (зміна цільового призначення земельної ділянки; розміщення магазину змішаної торгівлі).

6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

Наслідками для довкілля (прямими чи опосередкованими / вторинними), у тому числі для здоров'я населення, вважаються ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту, природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини, а також взаємодія цих факторів.

Кумулятивні наслідки – нагромадження в організмах людей, тварин, рослин різних шкідливих речовин внаслідок тривалої взаємодії.

Синергічні наслідки – сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії двох або більше факторів сумарна їх дія суттєво переважає дію кожного окремо.

Затвердження та виконання детального плану території для будівництва і обслуговування будівлі торгівлі по вул. Івана Франка в м. Моршин не призведе до виникнення екологічної небезпеки (дій та процесів, що можуть впливати на стан навколишнього природного середовища, яке внаслідок надмірного забруднення обмежує або виключає можливість життєдіяльності людини та провадження господарської діяльності в цих умовах).

Сфера	Наслідки
<i>Здоров'я населення</i>	<p>Не передбачається негативного впливу на стан здоров'я / захворюваність, умови життєдіяльності населення.</p> <p>Рівні шуму, вібрації, іонізуючого випромінювання не перевищуватимуть норми допустимого впливу при дотриманні вимог чинного законодавства.</p>
<i>Атмосферне повітря</i>	<p>Не передбачається збільшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.</p>
<i>Водні ресурси</i>	<p>Не передбачається негативного впливу на водні ресурси та/чи збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневій воді.</p> <p>Не передбачається зміни гідрологічного режиму водних об'єктів та/чи негативного впливу на іхтіофауну.</p>

<i>Відходи</i>	Утилізація будівельних та/чи побутових відходів здійснюватиметься на підставі договорів, укладених з відповідними ліцензованими організаціями.
<i>Земельні ресурси</i>	Не передбачається системних змін у топографії, характеристиках рельєфу / ґрунтів.
<i>Біорізноманіття</i>	Не передбачається прямого негативного впливу на біорізноманіття.
<i>Природно-заповідний фонд</i>	Не передбачається прямого негативного впливу на території та об'єкти природно-заповідного фонду.
<i>Культурна спадщина</i>	Не передбачається негативного впливу на відомі пам'ятки.
<i>Транскордонний вплив</i>	Транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, - відсутні з огляду на географічне положення території опрацювання та вид планованої діяльності. Інтереси суміжних територій даний документ державного планування не зачіпає.

Планована діяльність не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки.

Ймовірність того, що реалізація проектних рішень даного ДДП призведе до таких можливих впливів на навколишнє природне середовище або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний вплив на довкілля, є невеликою.

7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

Курорт - освоєна природна територія на землях оздоровчого призначення, що має природні лікувальні ресурси, необхідні для їх експлуатації будівлі та споруди з об'єктами інфраструктури, використовується з метою лікування, медичної реабілітації, профілактики захворювань та для рекреації і підлягає особливій охороні.

Метою санітарної охорони курортів є збереження природних властивостей наявних лікувальних ресурсів, запобігання забрудненню, пошкодженню та передчасному виснаженню цих ресурсів. З цією метою в межах курорту встановлюється округ санітарної (гірничо-санітарної) охорони. Округ санітарної охорони - це територія земної поверхні, зовнішній контур якої збігається з межею курорту. В межах цієї території забороняються будь-які роботи, що призводять до забруднення ґрунту, повітря, води, завдають шкоди лісу, іншим зеленим насадженням, сприяють розвитку ерозійних процесів і негативно впливають на природні лікувальні ресурси, санітарний та екологічний стан природних територій курортів.

Для курортів, які використовують родовища корисних копалин, що належать до природних лікувальних ресурсів (підземні мінеральні води, лікувальні грязі тощо), встановлюються округи гірничо-санітарної охорони. Межі округу і зон гірничо-санітарної охорони курорту Моршин Львівської області затверджено Законом України від 10 червня 2023 року № 3151-ІХ.

З метою забезпечення збирання, оброблення, збереження та аналізу інформації про стан довкілля і природних лікувальних ресурсів, прогнозування їх змін під впливом господарської діяльності, а також розроблення науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття управлінських рішень створюється система державного моніторингу природних територій курортів. Моніторинг природних територій курортів є складовою частиною державної системи моніторингу навколишнього природного середовища і здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

До найбільш гострих екологічних проблем міст можна віднести неналежний стан житлово-комунального господарства, в тому числі водопостачання та водовідведення, забруднення повітря, поводження з твердими побутовими відходами, недостатні площі зелених зон. Традиційні методи охорони навколишнього середовища – дотримання розмірів санітарних зон підприємств, гранично допустимих концентрацій шкідливих речовин у повітрі та водних об'єктах – не є достатніми для забезпечення відповідності міст України рекомендаціям ООН-Хабітат та умовам для євроінтеграції України. Це обумовлює необхідність розроблення принципово нових підходів до розвитку економічної бази міст та їх інфраструктури:

енерго- та водопостачання, транспорту, утилізації відходів, а також житлового будівництва та міського планування в цілому.

Зважаючи на те, що всі забудови є місцями тривалого перебування людей, вони обов'язково мають бути комфортними і безпечними, причому ці поняття тісно пов'язані. Екологічна безпека визначається здатністю забезпечувати нормативні значення умов комфортності проживання і не справляти негативний вплив на здоров'я людей.

Екологізація - це і є зменшення негативного впливу на довкілля, і досягається завдяки модернізації технологічних процесів і збільшенню ефективності ландшафтної складової території (збільшення кількості фітоактивних рослин).

На сьогоднішній день екомісто розуміється як поселення, основні складові якого функціонують як єдиний живий організм. Баланс і взаємодія складових частин є основною умовою при визначенні відповідності показників розвитку міст критеріям екологічності.

Основні складові екологізації міст:

- розвиток відновлювальної енергетики в межах міста, а саме вітрової, сонячної, геотермальної та ін. залежно від природних умов території;
- будівництво енергоефективних будинків, що споживають мінімум електричної та теплової енергії;
- скорочення потреби у автомобільному транспорті за рахунок оптимального планування території, розвитку велосипедного транспорту, а також чіткої роботи громадського транспорту у місті;
- забезпечення високої частки зелених зон на території міст та стійкості природних систем і біорізноманіття в їх межах;
- мінімізація утворення твердих побутових відходів, забезпечення їх сортування та максимально глибокої переробки (за Сердюк Т. В., Кобилянський В. О.).

Даним проєктом не передбачено розміщення на території ДПТ об'єктів, що можуть здійснювати негативний вплив на умови перебування на ділянці ДПТ.

Даним ДПТ передбачено комплексний благоустрій території, зокрема, влаштування огорожі / освітлення / заощення пішохідної частини (ФЕМ) / озеленення території, а також комплекс заходів з інженерної підготовки території, до яких включено вертикальне планування території та поверхневе водовідведення.

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення

У контексті СЕО детального плану території для будівництва і обслуговування будівлі торгівлі по вул. Івана Франка в м. Моршин альтернативних варіантів не передбачається у зв'язку з неможливістю перенесення даної діяльності на будь-яку іншу територію (генеральним планом міста Моршин територія опрацювання визначена як територія установ відпочинку та туризму).

Альтернатива	Переваги	Недоліки
<i>Затвердження ДПТ; провадження планованої діяльності</i>	Соціально-економічний та просторовий розвиток.	Втручання людини в природні процеси в біосфері, що викликатиме небажані для екосистем антропогенні зміни.
<i>Відмова від затвердження ДПТ</i>	Відмова від провадження планованої діяльності не призведе до змін (як негативних, так і позитивних) стану компонентів довкілля.	Втрата фактора ефективного розвитку території.
<i>Альтернативи іншого характеру відсутні з огляду на неможливість перенесення даного виду діяльності на іншу територію</i>	Техніко-економічні показники, приведені на стадії детального планування території, орієнтовні і можуть бути уточненні або змінені на наступних стадіях проектування, для отримання містобудівних умов та обмежень і технічних умов на підключення до інженерних мереж.	Ймовірність існування варіантів, що більше відповідають встановленим цілям екологічної політики на місцевому і регіональному рівні та краще сприяють досягненню сприятливого в санітарно-гігієнічному відношенні середовища та підвищують комфортність проживання населення.

Внесення змін до ДПТ відбувається відповідно до чинного законодавства України.

Відмова від затвердження ДПТ не сприятиме соціально-економічному

розвитку громади.

Торгівля, як галузь господарської діяльності, має розгорнуту мережу оптових і роздрібних підприємств, забезпечує зберігання, транспортування і реалізацію товарної продукції, предметів споживання. Рівень розвитку торгівлі характеризує обсяг і структуру споживання в країні. Торгівля інформує і впроваджує нові товари, виробництво яких тільки починається, які для споживачів є ще невідомими. Таким чином, розвиток торгівлі, будучи обумовлений рівнем і темпами розвитку виробництва товарів, в свою чергу, здійснює вплив на промисловість, сільське господарство з одного боку, і на споживання людей – з іншого. Важливе значення торгівлі в тому, що вона сприяє особистій матеріальній зацікавленості людей у підвищенні продуктивності праці, в збільшенні виробництва, в більш повному задоволенні потреб.

Роздрібний товарооборот підприємств - Територія, Зміст, Рік				
	2017	2018	2019	2020
м. Моршин				
Усього, млн грн	76,2	87,5	109,8	160,0
Індекс фізичного обсягу (попередній рік=100%), %	104,9	103,6	117,5	142,0
У розрахунку на 1 особу, грн	13 147	15 082	18 926	28 064
Примітки: Починаючи з січня 2017 року запроваджена нова методологія та система обліку обсягу роздрібного товарообороту: враховуються показники діяльності підприємств-юридичних осіб, основним видом економічної діяльності яких є лише роздрібна торгівля. Порівняння даних з аналогічними даними попередніх років є некоректним. Дані наведені без урахування товарообороту об'єктів, що належать підприємцям-фізичним особам. Дані у грошовому виразі наводяться у фактичних цінах, індекси фізичного обсягу - за порівнянними цінами.				

Під час підготовки звіту про стратегічну екологічну оцінку визначено доцільність і прийнятність планової діяльності і обґрунтування економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів щодо забезпечення безпеки навколишнього середовища, а також оцінено вплив на навколишнє середовище в період будівництва та функціонування будівель і споруд, надано прогноз впливу на оточуюче середовище, виходячи з особливостей планованої діяльності з урахуванням природних, соціальних та техногенних умов.

Основним критерієм під час стратегічної екологічної оцінки проєкту містобудівної документації є її відповідність державним будівельним / санітарним нормам і правилам України, законодавству у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Основні методи, застосовані під час проведення стратегічної екологічної оцінки:

- аналіз слабких та сильних сторін проєкту містобудівної документації з точки зору екологічної ситуації;
- консультації з громадськістю;
- розгляд способів ліквідації можливих негативних наслідків реалізації ДДП;
- ознайомлення осіб, які приймають рішення, з можливими наслідками здійснення планованої діяльності;
- опрацювання зауважень і пропозицій до проєкту містобудівної документації;
- проведення громадського обговорення у процесі розробки проєкту містобудівної документації.

Під час проведення СЕО оцінено фактори ризику і потенційного впливу на стан довкілля, враховано екологічні завдання місцевого рівня в інтересах ефективного та стабільного соціально-економічного розвитку громади та якості життя населення.

До складнощів, що виникали в процесі проведення СЕО, можна віднести недостатню кількість наявних/доступних статистичних та фактологічних даних щодо соціально-економічної, демографічної, екологічної характеристики м. Моршин.

9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та керуючись Постановою КМУ від 16 грудня 2020 р. № 1272 «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення» Моршинська міська рада у межах своєї компетенції здійснюватиме моніторинг наслідків виконання даного документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднюватиме його результати на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживатиме заходів для їх усунення.

Моніторинг наслідків виконання детального плану території для будівництва і обслуговування будівлі торгівлі по вул. Івана Франка в м. Моршин - спостереження, збирання, оброблення, передавання, збереження та аналіз інформації про стан довкілля, прогнозування його змін і розроблення науково-обґрунтованих рекомендацій для прийняття рішень про запобігання негативним змінам стану довкілля та дотримання вимог екологічної безпеки - буде здійснюватись шляхом періодичного (не менше одного разу на рік) аналізу статистичних та інших даних щодо якості компонентів навколишнього природного середовища та показників захворюваності населення на територіях, прилеглих до ділянки, на яку розповсюджується дія документу державного планування.

Метою моніторингу планованої діяльності є забезпечення ефективного та в повному обсязі впровадження заходів пом'якшення та мінімізації впливів та наслідків, передбачених насамперед в сфері охорони навколишнього природного середовища; забезпечення неухильного дотримання вимог чинного законодавства.

Екологічний та соціальний багаторівневий моніторинг також передбачає своєчасне виявлення нових проблем, можливих екологічних загроз та не передбачених раніше впливів.

При здійсненні моніторингу основну увагу належить приділяти заходам, передбаченим в сфері охорони навколишнього природного середовища. Виконання ряду планувальних і технічних заходів, визначених ДПТ, а також заходів, передбачених цільовими регіональними програмами в сфері охорони навколишнього природного середовища є обов'язковою умовою для досягнення стійкості природного середовища до антропогенних навантажень та забезпечення сприятливих санітарно-гігієнічних умов проживання населення.

При проведенні моніторингу за реалізацією рішень ДПТ необхідно: здійснювати контроль за відповідністю проектним рішенням реальних

обсягів будівництва проєктованих об'єктів, а також розвитку озелених територій. Порівняння цих даних дасть реальний стан досягнутого рівня показників, що дозволить визначити недоліки і порушення, які негативно впливають на комфортність проживання населення, і обґрунтувати необхідні заходи щодо їх усунення.

Моніторинг очікуваних впливів реалізації даного ДПТ повинен здійснюватися за наступними показниками:

- площа озеленення, га;
- реконструкція та будівництво вулично-дорожньої мережі, км/рік;
- площа ділянок, на яких реалізовані заходи з інженерної підготовки та захисту території, га/рік;
- обсяг стічних вод від виробничо-господарської зони, м³ /рік;
- обсяг утворених відходів, тонн/рік;
- обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел, тонн/рік;
- кількість проб стану атмосферного повітря, проб/місяць, проб/рік;
- кількість випадків захворюваності дитячого та дорослого населення на хвороби органів дихання, хвороби шлунково-кишкового тракту, алергічні захворювання, кількість випадків/рік.

Моніторинг включає, але не обмежується наступними етапами:

- вибір параметрів навколишнього природного та соціального середовища;
- встановлення ключових параметрів моніторингу;
- візуальний огляд;
- аналіз інформації, що була отримана під час моніторингу та за необхідності розробка комплексу заходів, що усувають або максимально пом'якшують вплив об'єкту на навколишнє природне та соціальне середовище.

Моніторинг базується на розгляді обмеженого числа пріоритетних показників за кожним зі стратегічних напрямів і аналізі досягнення запланованих результатів.

Екологічні індикатори для моніторингу виконання ДПТ:

- обсяги викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря від стаціонарних і пересувних джерел;
- індекс забруднення атмосфери;
- обсяги використання питної води;
- обсяги скидання зворотних вод;
- обсяги утворення побутових та виробничих відходів;
- рівень благоустрою та озелення території;
- стан ґрунтового покриву території.

Спеціалізовані лабораторії органів санітарно-гігієнічного контролю повинні проводити розрахунки рівнів шумового забруднення на територіях житлової та прирівняної до неї забудови з урахуванням існуючих та

проектованих джерел впливу, а за наявності перевищень слід вживати заходів для приведення шумового навантаження до нормативних показників.

Результати моніторингу оприлюднюватимуться з метою забезпечення максимальної доступності для органів влади та громадськості.

Моніторинг може бути використаний для:

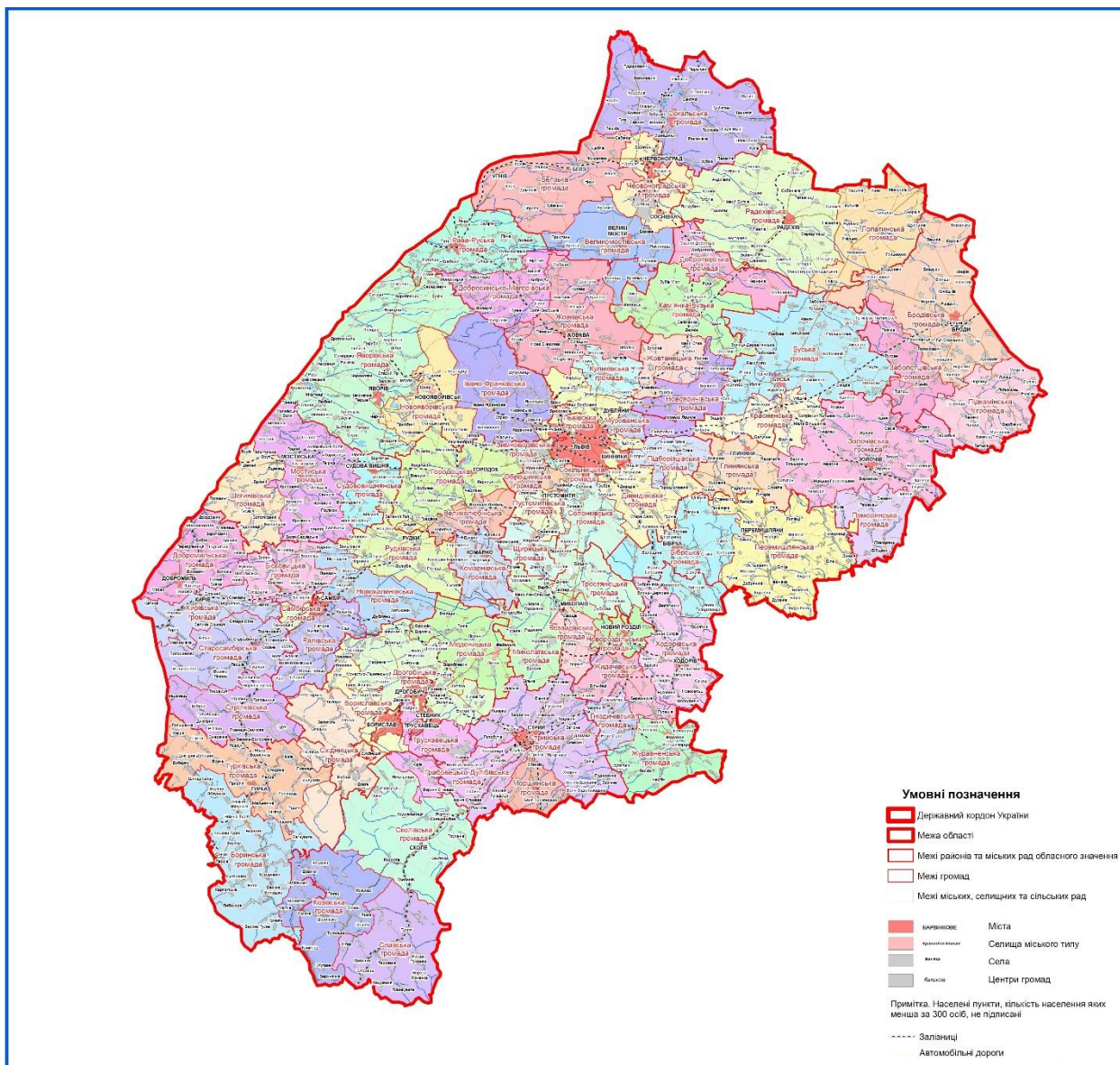
- порівняння очікуваних і фактичних наслідків для отримання інформації щодо реалізації ДПТ;
- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;
- перевірки фактичного виконання ДПТ відповідно до затвердженого документа, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих для довкілля та здоров'я населення наслідків.

На підставі отриманих моніторингових результатів розроблятимуться рекомендації з коригування, покращення планованої діяльності.

10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)

Транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, - відсутні з огляду на географічне положення ділянки опрацювання та плановані види діяльності.

11. Резюме нетехнічного характеру інформації

Детальний план території для будівництва і обслуговування будівлі торгівлі по вул. Івана Франка в м. Моршин є містобудівною документацією на місцевому рівні, яка призначена для обґрунтування довгострокової стратегії планування, забудови та іншого використання території.

У даному проєкті детального плану території для будівництва і обслуговування будівлі торгівлі по вул. Івана Франка в м. Моршин опрацьовано планувальне рішення використання земельних ділянок площею відповідно 0,0150 та 0,0116 га. Територія опрацювання розташована у центральній частині міста Моршин. Функціональне призначення території відповідно до генерального плану міста Моршин - території установ відпочинку та туризму. На території опрацювання об'єкти культурної спадщини та/чи ПЗФ відсутні. Стан навколишнього середовища на території проєктування можна характеризувати як задовільний.

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» здійснення оцінки впливу на довкілля не є обов'язковим у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності (зміна цільового призначення земельної ділянки; розміщення магазину змішаної торгівлі).

Проєктом не передбачено розміщення на території ДПТ об'єктів, що можуть здійснювати негативний вплив на умови перебування на ділянці ДПТ.

Альтернативні можливості використання території опрацювання відсутні у зв'язку з неможливістю перенесення даної діяльності на будь-яку іншу територію. Відмова від затвердження ДПТ не сприятиме соціально-економічному розвитку громади.

Вплив транскордонних екологічних наслідків проєктованого об'єкту на інші держави відсутній.

Моршинська міська рада у межах своєї компетенції здійснюватиме моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення. Результати моніторингу оприлюднюватимуться з метою забезпечення максимальної доступності для органів влади та громадськості. На підставі отриманих моніторингових результатів розроблятимуться рекомендації з коригування, покращення планованої діяльності.